

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. III. Quam digna sit damnatione secu[n]da pars propositionis
trigesime?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

60. Dices secundo. Opinio, quæ dicit, id esse speculative probabile, saltem virtualiter damnatur. Quod sic probas. Illa enim propositio virtualiter damnatur in hoc decreto, quæ est antecedens inferens propositionem damnatam; si enim consequens est falsum, & damnabile, necessario debet esse falsum, & damnabile antecedens, unde inferitur. Sed hæc propositio, ut speculative probabilis, est antecedens, unde inferitur propositio ut practice probabilis; & sic damnatur: ergo hæc propositio, ut speculative probabilis, virtualiter damnatur. Probatur Minor. Nam propositio speculative probabilis in materia morum, ut non sit antecedens inferens propositionem practice probabilem, debet esse talis, ut non possit poni in praxi, nisi addita aliqua nova circumstantia vitiosa: sed hæc propositio, sicut est in speculatione, potest poni in praxi, nulla addita aliqua alia circumstantia vitiosa: ergo hæc propositio speculative probabilis infert practice probabilem. Ergo propositio damnata erit practice probabilis; vel si est practice improbabilis, & damnabilis, etiam speculative erit improbabilis, & damnabilis.

61. Respondeo, si quis dicat, eam opinionem esse speculative probabilem, & practice improbabilem, dicet consequenter, in speculatione considerari solum ius defensionis unius privati hominis contra calumniatorem; in praxi autem non potest id præstari sine eo, quod fiat contra ius publicum Communitatis, seu Reipublicæ; cum ea defensio occisiva sit in perniciem Reipublicæ. Quod si speculatio consideret omnes circumstantias, quæ in praxi, ea, ut diximus, subiacet damnationi. Hinc ad primum syllogismum con-

cessa Maiori, neganda est Minor, ad cuius probationem similiter concessa Maiori, neganda est Minor iuxta proxime dicta; cum illud ius privati hominis, quod solum consideratur in speculatione non possit deduci ad praxim sine violatione iuris publici, quod habet Reipublica, ne fiat defensio in perniciem boni publici. Quod si in speculatione consideretur illud ius Reipublicæ, non potest talis opinio esse speculative probalis.

62. Diximus, non subiicere huic damnationi, qui dixerit esse speculative probabile, & practice improbabile, licitum esse vii defensione occisiva contra calumniatorem. Restat modo examinare, an ea opinio vera sit?

63. Et dicendum est, eam esse prorsus falsam. Nam argumenta; quæ proposui art. 1. & 2. probant, eam non solum practice, sed etiam speculative esse falsam. Et ratio est: quia in fere omnibus argumentis ibi propositis, considerantur in speculatione eadē circumstantiæ, quæ reperiuntur in praxi: quando autem in speculatione considerantur omnes circumstantiæ, quæ in praxi, idem iudicium ferendum est de speculatione, ac de praxi, ut multis ostendi in 1. part. Cris. Theol. disp. 14. cap. 4.

CAPVT III.

Quam digna sit damnatione secunda pars propositionis trigesimæ?

SVMMARIVM.

Autores putantes, alapa percussum posse repercutere. num. 64.

Fundamentum eorum à paritate furvi. num. 65.

Authores defendentes oppositam sententiam, que iam est certa ex defensione Pontificis. num. 66.

Et quomodo non infertur probabilis practice, ex eo quod sit probabilis speculative. num. 67.

Quomodo ea recuperatio honoris sit adversaria legi Dei? num. 68.

Discrimen inter hoc, quod est impedire alapam, & post impactam alapam uti vindicta privata. num. 69.

Celebres periodi P. Vasquez. num. 70.

Quomodo repercussio non sit defensio, sed vindicta privata? num. 71.

Quomodo per respercussionem non recuperetur ille honor, qui ablatas est? num. 72.

Non licet tibi comburere segetem eius, qui combussit segetem tuam. Et quid inde pro conclusione? num. 73.

Quomodo qui impigit alapam, & fugit, non est invasor? Et quid inde pro conclusione? num. 74.

Ex eo quod marito non sit licitum occidere adulterum, confirmatur nostra sententia ex Cardinali Lugo. num. 75.

64. **A**liqui Authores putarunt, esse licitum, post impactam alapam, quod homo sic percussus repercutiat graviter offensorem iniustum, quantum satis sit ad honorem recuperandum. Ita Navarrus, Petrus de Navarra, Mercatus, Victoria, Enriquez, Corduba, Mantius, Peña, Fernández, Hurtado, Villalobos, Marchantius, Faber, quos refert, & sequitur Diana, part. 1. tract. 15. resol. 15. & part. 5. tract. 5. resol. 11. Quam etiam sequitur Leander á SS. Sac. tract. 2. de Irregular. disp. 14 q. 3. referens ultra re-
latos, S. Antoninum, Armillam, Antonium Gomez, Plazam, Ant.

Navarr.
Navarra.
Mercat.
Victoria
Enriquez
Corduba.
Mantius.
Peña.
Feynan.
Hurtado.
Villalob.
Marchan.
Faber.
Diana.
Leander.
S. Anton

Gabrielem, Duceñus Abulensem, Laymanum, Dicastillum, & Gibalinum. Quamvis horum aliqui immerito citentur pro ea opinione, quos non vacat secernere.

65. Fundamentum huius sententia est. Nam si fur auferat à me vas aureum magni pretij, licitum est mihi, cum fur fugit, illum sequi, & vi illata illud vindicare; imo etiã si fur domo sua iam sit conclusus: sed qui impigit viro nobili alapam, abstulit ab illo honorem, quem potest recuperare, percutiendo in continenti offensorem: ergo iste poterit post alapam percutere, vel occidere offensorem.

66. Opposita sententia, quam Pontifex definit in hoc decreto, propugnat, id esse omnino illicitum. Hanc sententiam tuentur Cardin. Tolerus, lib. 5. cap. 6. num. 16. P. Molina, tom. 4. de iust. tract. 3. disp. 17. num. 8. P. Vasquez, in opusc. de Restit. cap. 2. §. 1. dub. 9. num. 37. & seqq. P. Luisius Turrianus, 2. 2. disp. 27. dub. 3. Lugo Cardinal. tom. 1. de iust. disp. 10. sect. 10. num. 190. & seqq. Sorus, de iust. lib. 5. quæst. 1. art. 8. & apud ipsum Bañez, Salon 2. 2. q. 64. art. 7. contrav. 2. concl. 1. Malderus de iust. tract. 1. cap. 1. dub. 24. Rodriguez, tom. 1. sum. cap. 135. num. 11. & multi alij. Citandus etiam est pro hac sententia P. Lessius de iust. cap. 9. dubit. 12. num. 80., qui quamvis dixerit, eam esse speculative probabilem, asserit tamen esse practice improbabilem.

67. Neque quos ad hoc bene impugnant Lugo, & Leander citati, ex eo quod omnis opinio speculative probabilis est etiam practice probabilis, si sit in materia morum. Istud enim, quod assumunt, est falsum. Nam, vt proxime dixi, considerari solet in speculatione aliqua actio, quæ

Armillam
Gomez
Plazam
Antonium
Duceñum
Abulensem
Laymanum
Dicastillum
Gibalinum

Toleros
Molina
Vasquez
Turria
Lugo
Sorus
Bañez
Salon
Malderus
Rodriguez
Lessius

Lugo
Leander

quæ si poneretur sine nova alia circumstantia vitiosa, esset licita; & tamen non potest deduci ad praxim sine nova circumstantia vitiosa.

68. Fundamentum huius sententiæ desumitur primo ex fundamento ipso partis oppositæ. Ideo enim esset licitum post impactam alapam repercutere in continenti offensorem, quia apud existimationem hominum per illam percussio- nem, aut occisionem recuperatur honor amissus; sicut licitum est homini spoliato re sua, illam vindicare de manibus furis, etiam percutiendo furem, si omnino necessarium fuerit: sed ea hominum existimatio est adversaria legi Dei; est enim lex mundanorum (quam vocant legem Duelli) præcipiens mundanis suis, ut si quis alapa, fuste, arundine, aut galero ictus fuerit, occidat suum offensorem, etiam si multum tempus elapsum fuerit, statuitque lex præfata sic recuperari honorem amissum, etiam per vindictam privatam lege Dei prohibitam. Ergo post impactam alapam non est licita ea honoris recuperatio falso existimata.

69. Itaque aliud est impedire alapam, & aliud est post impactam uti vindicta privata. Primum est licitum; & secundum Evangelij lege condemnatum. Neque simile est de fure, qui rem meam secum defert. Nam qui impegit alapam, non defert rem aliquam, quæ mea sit; non enim defert secum honorem meum, sed quasi destruxit illum. Sic enim quia Petrus combussit segetem meam, non licet mihi incendere segetem Petri.

Vasquez. 70. Ideo P. Vasquez, supra citatus dixit: *Hæc doctrina non Christiana, sed gentilitatem sapere videtur: quoniam inde sequeretur, quod*

ei, qui alapam recepit, liceret inimicum, si potest, ibi fuste cadere; quod lex mundi ad tuendum honorem requirit: & si aliquis fuste casus est, potest statim insequi percussorem, & ipsum occidere, quia aliter non potest honori satisfacere: vel denique poterit aliquod aliud malum statim illi inferre in retributionem: quod est legem Evangelicam, imo & Decalogi destrueret. Et num. 38. hæc subiungit. Et sane opinionem Navarri, & Mercati, etiam sceleratissimi reprobabunt, qui quamvis passione veluti coacti id faciant; bene tamen vident, & fatentur, se peccare graviter. Et hæc dicta à Vasquio approbat Lugo Cardinalis relatus.

71. Secundum fundamentum veræ sententiæ est. Non licet occidere offensorem propter privatam vindictam, sed solum propter defensionem, ut vel ipsi ad versarij admittunt: sed repercussio offensoris non est defensio, sed vindicta privata: ergo in eo casu non licet percutere, aut occidere offensorem. Minor probatur primo. Eatenus enim repercussio offensoris est apud mundanos homines restauratio honoris, quatenus existimant, honorem recuperari per ipsam læsionem inimici: sed lædere inimicum non est defendere se: ergo ea repercussio non est defensio.

72. Probatur secundo eadem Minor. Nam per repercussionem offensoris non recuperatur ille honor, qui ablati est, sed attribuitur alius novus honor, qui apud mundanos consistit in alio novo honore, quem attribuunt viciscenti se de iniuria illata: ergo honor ablati non defenditur, sed acquiritur apud mundanos novus ille honor se viciscenti. Ergo illa non est defensio honoris, sed vindicta privata.

73. Probatur tertio eadem Minor

nor. Nam si esset defensio honoris acquirere eum novum honorem vlciscendi se, etiam esset defensio, comburere segetem inimici, quia combustit segetem meam: nam si esset defensio lædere vitam proximi, quia læsit me; eodem modo esset defensio reddere malum in quovis genere. Quæ omnia absurda sunt, & à lege Dei longissime distant.

74. Probatur quarto. Quia nemo se defendit, nisi ab invadente: sed qui impigit aliam, & fugit, non est invadens: ergo illius repercussio non est defensio. Et dixi iam, non esse simile de furē, qui dum portat rem meam, invadit illam rem alienam. Minor huius syllogismi probatur. Nam invasio respicit damnum inferendum statim de futuro: sed qui impigit aliam, & fugit, non intendit damnum inferendum statim de futuro: ergo ille non est invadens.

75. Tertium fundamentum est, quod desumit Lugo à posteriori ibid. num. 192. in hæc verba: [si licita est percussio invaloris, saltem in continenti, postquam iam ipse tuum honorem læsit, & vult recedere, frustra, & immerito. Theologi communiter, & ipsi etiam Authores contraria sententiæ dicunt, maritum non posse in foro conscientia licite occidere adulteram in adulterio deprehensam, quia consequenter deberent dicere, id licere: si enim licite occidis eum, qui te colapho v.g., vel fustibus cædit, quando id necesse est ad retinendum tuum honorem, scilicet in continenti post iniuriam acceptam; quæso, cur non licebit in continenti occidere eum, qui maiori iniuria, & contumelia actu lædit tuum honorem per adulterium, si aliter honorem retinere, vel recuperare non potes, multo magis quam in priori casu de contumelia, verbis, vel fustibus illata, quæ de honoratio posset per publicam, & magnam offensoris humiliationem deleri? Ego certe non video differentiam, nec rationem apparentem, cur si licet percussio contumeliosi in continenti, non liceat etiam occisio adulteri in flagranti, quando in ipso crimine invenitur. Consequens autem ipsi non concedunt, sed expresse negant, ut supra vidimus: ergo nec antecedens debent illo modo admittere.] Huc usque argumentum Cardinalis.

CAPVT IV.

Quomodo intelligenda sit propositio trigesima prima?

ARTICVLVS I.

An intelligatur de sola tenuitate valoris; an etiam de alia iniuria?

SUMMARIVM.

Sensus propositionis. num. 76.

Posse bona temporalia protegi defensione occisiva est communis sententia. num. 77.

Sed omnes affirmant quantitatem esse debere magni valoris. num. 78.

An P. Molina perperam citetur pro opinione damnata? num. 79.

An in casu P. Molina interueniant due malitia, furti, & violentia. num. 80.

An damnatio cadat solum supra malitiam furti? num. 81.

Non subiacet damnationi, si propositio loquatur de defensione contra rapinam vere ignominiosam. num. 82.

Damnatio subsistit asserendo contradietoriam